

Muharrem DÖRTKAŞLI ile Can'ca Söyleşi... ... Toplumsal Cinsiyet Dengesi Üzerine

Can EREL

Uçak Mühendisi

can.erel@canerel.com.tr

Son 38 yıldır havacılık-uzay ve savunma endüstrilerinde öğretim ve eğitimden teknolojiye, yönetimden iletişime geniş bir yelpazede süregelen çalışmalarımda bu endüstrilerin felsefi ve kültürel derinliği de hep ilgimi çekti; bu yönde zaman ve kaynak ayırmaya gayret ettim. Deneyimle oluşan bir bakış açısı ile ilgili yaşam alanlarında (habitatta) var olanı ve gerçekleşenleri inceledim; bu endüstrilerimizin bütün kaynak ve olanakları ile tam bir ekosistem olarak yapılanması hayali sosyal ve kültürel derinliğinin oluşturulması yönünde düşüncelerimi de hayata geçirmeye çalıştım.

... **CAN'CA** markası, ifade ve paylaşım şekli ile!

Can'ca markası ile süregelen faaliyetlerden biri de "*Can'ca Toplumsal Cinsiyet Dengesi Geliştirme*" isimli seridir...

Toplumun bireye verdiği roller, görev ve sorumluluklar, toplumun bireyi nasıl gördüğü, algıladığı ve beklentileri ile ilgili kavram olarak "*Toplumsal Cinsiyet (Gender) Dengesi*" konusu her geçen gün çok daha fazla dünya gündemine yerleşiyor. Çağdaş dünyada ise, cinsler arasında fırsat eşitliği anlayışı ile bu dengeyi geliştirici çabalar gündemin en önemli ilk maddeleri arasında. Bu alanda ülkemizde de, farkındalık oluşumu seviyesinden başlayarak bazı gelişmeler oluyor.

İşte bu durum ve gelişmelerin de etkisi ile, on yıllardır bu konuda gösterdiğim doğrudan ve dolaylı çabalarımı son yıllarda "*Can'ca Toplumsal Cinsiyet Dengesi Geliştirme Serisi*" kapsamında entelektüel ürünler şeklinde ele almaya başladım.

... diğer Can'ca proje ve ürünleri gibi, "*Can'ca Toplumsal Cinsiyet Dengesi Geliştirme Serisi*" kapsamındaki diğer ürünlerin de ilgi ve desteklere ihtiyacı var; bu destekler paralelinde kapsamı ve etkisi gelişebiliyor.

Bu yönden, havacılık endüstrimizin bayraktarı TUSAŞ ve bu şirketin Genel Müdürü Muharrem DÖRTKAŞLI'nın özel bir konumu var benim için...

TUSAŞ,

- Sivil ve askeri havacılık alanları odağında "*Türkiye'de, Endüstrinin Gelişiminde İz Bırakanlar*" araştırmalarımla oluşan düşüncemin "*Can'ca Türkiye'de, Endüstrinin Gelişiminde İz Bırakanlar*" isimli bir kitap olarak hayat bulmasına ilgi gösterip ve hazırlık çalışmalarına destek ve kitabımı yönetici ve çalışanları için toplu temin ederek "*Can'ca Başarı Bursu*" kaynağı oluşumuna da katkı sağladı,
- Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü'nün "*Dünyanın en Beğenilen Organizatörü*" ödülümü almak için Vancouver - Kanada'daki ödül törenine katılımımda konaklama desteğini sağladı;

müteşekkirim...

Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü'ne gidiş yolunda DÖRTKAŞLI'nın sunduğu sorulara ve aldığı cevapları,

- Türk Uçak Sanayii Anonim Ortaklığı'nın Kuruluşu'nun 43'üncü,
- TUSAŞ - Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.kuruluşu kabulünün 3'üncü, yıldönümü nedeni ile, bugün paylaşmak isterim!

...özellikle gençlerimizin lisans yerleştirme sınavlarına girmekte oldukları ve ardından yapacakları öğretim programı seçim sürecinde kızlarımızda havacılık - uzay ve savunma endüstrileri ile ilgili oluşacak bir farkındalık sayesinde kendilerini bu endüstrilerle ilişkili programlara yönlendirecek bir ilginin oluşmasına mütevazı bir katkı olabilmesi beklentisi ile...

Muharrem DÖRTKAŞLI ile Can'ca Söyleşi...

...TUSAŞ Toplumsal Cinsiyet Dengesi Üzerine...

EREL: CE markasının havacılık - uzay ve savunma endüstrileri odağında “Can'ca Entelektüel Projeleri” şeklinde özetlenebilecek endüstriyel kültür derinliğinin oluşturulması düşünce ve eylemlerine TUSAŞ olarak sürekli hissettirdiğiniz samimi ilginize ve desteklerinize teşekkür ederim.

Gelişerek devam etmesine önemli ölçüde katkı sağladığınız “Can'ca Entelektüel Projeleri” ürünleri konusunda değerlendirme ve önerilerinizi öğrenebilir miyim?

DÖRTKAŞLI: Sizin bu konuda ki çabalarınızı ve eylemlerinizi fırsat buldukça izliyoruz.

Havacılığın toplumun her katmanında tanınırlığını ve cazibesini artırmanın ülkenin gelişimine önemli katkılarda bulunacağına inancımızla tüm paydaşların projelerini yakından takip etmeye çalışıyoruz.

EREL: Ulusal havacılık ve uzay endüstrisinin dünya pazarındaki bayraktarı haline gelen TUSAŞ'ın toplumsal cinsiyet dengesi göstergeleri ile ilgili olarak,

- Örgüt içi role göre cinsiyet dengesi durumu
 - Genel - toplam çalışan sayısı
 - Mühendislik tabanlı meslek sahibi çalışan sayısı
 - İşletme tabanlı meslek sahibi çalışan sayısı
 - Diğer meslek tabanlı meslek sahibi çalışan sayısı
- Örgüt içi rol seviyesine göre cinsiyet dengesi durumu
 - Giriş seviyesi kadın eleman sayısı / yüzdesi
 - Kadın “İş Yöneticisi” sayısı / yüzdesi

- Kadın "İşlev Yöneticisi" (Direktör gibi) sayısı / yüzdesi
- Kadın "C Seviyesi Yönetici" sayısı / yüzdesi
- Kadın "Yönetim Kurulu Üyesi" sayısı / yüzdesi

hakkında tespit ve değerlendirmelerinizi paylaşır mısınız?

DÖRTKAŞLI: Sektör olarak kadınların zor yer bulduğu düşünülen bir sektör olmasına rağmen şirketimiz kurulduğu günden bu yana kadınlar için her zaman eşit fırsatlar yakalanan bir şirket olmuştur.

	Kadın	% Kadın	AÇIKLAMA
Mesleklere Göre			
Mühendis Tabanlı Meslekler	503	24	
İşletme Tabanlı Meslekler	117	29	
Diğer Meslekler	89	3	
Toplam	709	14	Toplam: 5067
Göreve Göre			
Giriş Seviyesi	603	13	
İş Yöneticisi	88	19	Şef -Lider
İşlev Yöneticisi	16	17	Dir-Müdür
Genel Müdür Yrd.	2	28	Başkan
Yönetim Kurulu	0	0	
Danışman	0	0	

Kadın çalışanlar her kademedede çalışma imkânı bulmuş olup şu anda icra kurulunda iki kadın yönetici yer almaktadır. Bir şirketin en önemli iki kaynağının para ve insan olduğunu düşünürsek, şu an şirketimizde bu iki kaynağın yönetimini iki kadın yönetici gerçekleştirmektedir. Mali İşler ve İştirakler Başkanı ve İnsan Kaynakları Başkanı uzun yıllardır bizimle birlikte görev yapmaktadır.

"Uçak nasıl üretilir?" ile başlayan ve özgün ürün sahibi olma aşamasına geldiğimiz serüvenimizin son yıllarında önemli bir ilkimiz daha var. Her alanda olduğu gibi (insan kaynakları, mali işler, iş geliştirme, üretim,

sözleşme, tesis bakım, lojistik, kalite vs..) tasarım/ Ar-Ge çalışmalarımızda da kadın çalışanlarımız önemli rol oynamaktadırlar.

Gurur duyduğumuz ürünlerimizden HÜRKUŞ'un "Chief Engineer"i bir kadındır; Aylin Ararat GÖKALP. Havacılık mezunu olan Aylin hanımın çekirdek tasarım ekibinin yarısı da kadın mühendislerden oluşuyor.

Bunun yanı sıra tüm özgün platformlarımızın, sabit veya döner kanat, uçuş testlerinde yine çok başarılı kadın uçuş test mühendislerimiz hizmet yapmaktadır.

Sektörümüzde erkek yoğun olarak bilinen mavi yaka teknisyen grubumuzda ise dikkat, titizlik ve sabır gerektiren kablolama gibi faaliyetlerimizde kadın çalışanlarımız özellikle tercih edilmektedir.

Özetle; hiç ayırım yapmadan emek koyan her grubu imkânlarımız oranında desteklemeyi tüm yönetim olarak vizyonumuzun bir parçası görüyoruz.

EREL: TUSAŞ örgütü içinde, cinsiyet dengesini geliştirme yönünde projeleri - bütçeli çalışmaları (isim, süre ve yaklaşık bütçeleri ile) nelerdir; bu çalışmalar holdingin Türkiye içi ve dışı kuruluşlarında proje içeriği ve bütçeleri arasında anlamlı sonuçlara ulaşılabilmeyi sağlayacak farklılık veya benzerlikler hakkında tespit ve değerlendirmelerinizi paylaşır mısınız?

DÖRTKAŞLI: Böyle bir çalışma içine hiç girmedik, çünkü gerek olmadığını düşünüyoruz.

Genç Türkiye'nin çok yetenekli insanları bizi buluyor ve heyecan dolu projelerimizde bizimle çalışmak istiyorlar.

Yaptığımız işler sadece savunma sanayinin değil Türkiye'nin ilkleri arasındaki projeler ve kadın, erkek tüm yeteneklerimizle projelerimizin zamanında ve bize yakışır kalitede hayata geçirmek için gece gündüz demeden adeta koşuyoruz.

EREL: "Can'ca Entelektüel Projeleri" kapsamında yer alan "Can'ca Toplumsal Cinsiyet Dengesi Geliştirme Serisi" ile, havacılık - uzay & savunma endüstrileri ve benzer katma değeri nispeten yüksek diğer endüstrilerde,

- Kadın görünürlüğünü artırma,
- Kadının istihdam edilebildikleri/edilebilecekleri alanlar bilgisini yayma,
- Niteliği geliştirilmiş STEM ve ilgili alanlarda eğitime kadınların teşviki,
- Meslek seçiminde cinsler için fırsat eşitliği farkındalığı geliştirme,

gibi sistematik çabalarla -aday aşamasından başlayarak yönetim kurulları ve girişimci/yatırımcı seviyesinde bulunan- kadın sayısını ve seviyesi ile toplumsal cinsiyet dengesini geliştirici tespit, değerlendirme ve uygulama çabalarını ilgilenenlerle yaptığımız projelerde paylaşıyorum.

TUSAŞ'ın gelecek bu yönde bir projeyi başlatma ve sürdürme konularında ilk akla gelen uygulamalarınız neler olabilir?

... örneğin, bu söyleşi vesilesi ile, Türkiye ve KKTC'de 2015-2016 öğretim yılında, havacılık ve uzay alanında öğretim programlarına sahip 13 ortaöğretim ve 46 yükseköğretim kurumundan mezun olacak kızlarımızdan başlayarak işe alın

süreçlerinde kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık yapılması konusunda bir müjde duyabilir miyiz

DÖRTKAŞLI: Her kurumsal şirkette olduğu gibi, her pozisyonumuzun isterleri tanımlanmış olup bu gereksinimleri karşılayan her Türk genci şirketimizde çalışma imkânı bulur.

Şu anda böyle bir projeyi başlatmak için şartların oluştuğunu düşünüyoruz. İhtiyaç duyulduğunda değerlendirilebilir.

EREL: Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü tarafından dünya genelinde koordine edilen Dünya Havacı Kadınlar Haftası etkinliklerinde bu yıl,

- Toplam dört kıtada, Afrika, Avrupa, Amerika ve Okyanusya'da,
- 120 farklı konumda,
- 44 bin üzerinde katılımcı ile,

havacılık ve uzay endüstrilerinde cinsiyet dengesini sağlayacak gelişime yardım edecek etkinlikler düzenlendi. Türkiye'nin ikinci kez katıldığı bu etkinliklerde bu yıl ülke genelinde düzenlediği kayıtlı 27 farklı etkinlikle en fazla etkinlik düzenleyen ülke Fransa olurken, onu 26 farklı etkinlik ile Türkiye izledi. ABD üçüncü, Kanada dördüncü ve Avustralya beşinci sırada yer aldı.

TUSAŞ bu etkinliklere henüz hiç katılmadı, hâlbuki sahip olduğu olanaklarla belirlenen pek çok kategoride etkinlik düzenleyebilir ve genç kızlarımızın havacılıkla ilgili ilk farkındalığın sağlanmasında, faaliyet alanında toplumsal cinsiyet dengesini geliştirilmesinde çok önemli bir işlev üstlenerek,

- Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü tarafından her yıl Dünya Havacı Kadınlar Haftası ile ilgili etkinlikler nedeni ile ilgili verilen büyük ödüllerin en önemli adayları arasında yerini alabilir,
- Bu etkinliklerine bir süreklilik kazandırarak bu kararıyla Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü girişimlerine katılabilir ve neticede havacılığın yüzünü değiştirmeye yardımları ile "Women Friendly - Kadın Dostu" sertifikasını almaya hak kazanabilir.

TUSAŞ'ın gelecek yıllarda Dünya Havacı Kadınlar Haftası etkinliklerine katılım sağlaması konusunda değerlendirmelerinizi paylaşır mısınız?

DÖRTKAŞLI: Öncelikle şunu belirteyim, şirketimiz "Kadın Dostu" bir Şirkettir. Kadın-Erkek ayrımı yapmaksızın çalışanlarıyla dostluğun ötesinde bir bağ ve dayanışma anlayışı ile çalışan bir şirkettir.

Çalışanlarımızdan aldığımız geri dönüş, onlarda gördüğümüz aidiyet duygusu da kimsenin sertifikasına ihtiyaç duymadan yaşadığımız bir mutluluktur.

Telâşemizin fazlalığı ve genellikle işlerimizle gündeme gelmeyi ilke edinmiş bir şirket olarak, daha sonraki dönemlerde bu faaliyetlere zaman ayırabileceğimizi söyleyebilirim. Şimdilik projelerimize odaklanarak hareket etmeyi uygun buluyoruz.

EREL: "Can'ca Entelektüel Projeleri"ne samimi ilgi ve desteklerinize, söyleşimiz için ayırdığınız kıymetli zamana teşekkür ederim.

Türk Uçak Sanayii Anonim Ortaklığı'nın Kuruluşu'nun 43'üncü ve TUSAŞ - Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.kuruluşu kabulünün 3'üncü yıldönümü kutlu olsun!

Ulusal havacılık-uzay ve savunma endüstrilerinde toplumsal cinsiyet dengesinin cinslere fırsat eşitliği sağlanarak geliştirilmesi, kızlarımızın ilgili öğretim programlarına yönelerek bu dinamik ve geleceği parlak kariyere yönelime güdülenebilmesi ve sonuçta sağlanacağına emin olduğum gelişimin keyfini de yüce Türk milletinin sürebilmesi umudu ile...

"Bir toplum aynı amaca bütün kadınları ve erkekleri ile beraber yürümez ise ilerlemesine teknik olarak imkân ve bilimsel olarak ihtimâl yoktur!"

~ Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK

(Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt II, s.153)